

სნობის უპირსკელი

სურათებიანი დამატება

დამატების № 59

კვირა, 2 თებერვალი 1903 წ.

გაზეთის № 2058

196/3 № 2270

2779 გ. აქტისა

ბ რ ძ ო ლ ის წ ო ს

ბურების ლოცვა

(თარგმანი)

ღმერთო მადლო, შენ იყავ ჩვენი მშვენიერი მშენებელი, წინა და უკან კედელი, სიმათილის აღმდგენელი!

ნუ გავტოვებთ ქვერთხლებს, სამშობლოს არე-მარესს, თუ ნაზარდს ვარდას და ასს, მშობელს მშეს, მშობელს მთვარეს!..

მუხლ-მოძრეკლანი ვლად-ფეოფთო: შეგნებდ ჩოფა, პრადია,— სულდა სწრაფეფას კერ დეთმობთ, არ არის კასაცვლია!.

შეშოკობით, უფლა ჯა ვართ— მიხეხნი, ჩეღანი ყრმანა, ვისცე კა ესს სმევეთო კლოფის და წარის მანა!

იან დავკვირასეს ვეჩველენთ მშობელს მარსს, ერთგულს, შირსა და ღისნი თანზარს, ჩვენი სიღრმეღე ხანგულას!...

ნუ გეუწე მშ, შენ, უფლო, მტრისა სისხლისა და, —მადლის გრამობით, ერთგულად ვიგადეთ ჩვენი წმენას!...

დავიწვევებულ

დ ე ღ ა

სულაფესის

ყველანი იმას ულოცოდნენ, მაგრამ ის მიიწე უპაყოფიერებას აცხადებდა...

მართალია, კარლოსი ღამეში და ახალგაზდა იყო, უზრუნველ-ყოფილი, შეგარებული და თითქმის განთქმული და ცნობილი-კი ერთ გვირ წრეში, სადაც უღმრთესს კითხულობენ და აღტკებაში მოდიან.— მაგრამ დღეა მიიწე უპაყოფილი არ იყო. უწინარეს ყოვლისა ეს საქმე სრულიად მოულოდნელად მოხდა... თუშეც კარგად რომ განესაჯათ, აღრევე შეიძლებოდა ყველფრის გავება და შეტეობა.

კარლოსმა იმათ სახლში რამდენიმე თვეც დაჰყო, მაგრამ დღეა ამაზედ სრულიად არას ჰქვირბოდა. დედის აზრით, სტეფე, იმისი ქალი, იცხვ რევე ბავშვი იყო, პატარა გოგონა, ისეთივე პაწაწა, როგორიც წინაა, როდესაც უკან დასდებდა და კაბის კალთებზე გვიდებოდა, როდესაც სახლში დაბრტოდა და

მალი-მალ ეუბნებოდა: „ღედა, მე კაცი?“ მართლაც და ძრიელ კარგი ბავშვი იყო!..

ის აზრი, რომ სტეფე ხელა სხვა კაცის კუთვნილებაა, რომ ეს კაცი თრთოვდ თვის შემდეგ ცოლად გაიხდის და სავსებით დაეპატრონება, სულის სიმშვიდეს ურღვევად დედას.

ორმა თვემ განვლო, რაც ქალი დანიშნა და დედას ჯერაც თავი ვერ დაგეღწია ამ გვირ ფიქრებისაგან... გამოურკვეველი ბურესში იყო ვახვეული, ის საყოველთაო წეს-რიგი იმის თვალში არა ჩვეულებრივ რასმეს წარმოადგენდა. ქმრის გარდაცვალების შემდეგ ერთის წუთითაც არ განზორბნია თავის ქალს; თითქმის სასწავლებელშიაც აღარა ჰგზავნიდა, რომ უფრო დიდხანს ჰყოლოდა თავისთან. ამ გვირად ორნი ერთად მზავილ წლებს ატარებდნენ, პალეის განაპირად, პატარა ფიქრულ სახლში, რომელიც ქვირის მკირე პენსიასთან ერთად მთელ იმათ ქონებას შეადგენდა.

სტეფე იზრდებოდა და მშენებლობა, დედა-კი თან და თან წელში იხრებოდა. სახე გაუყვეთილა, ჩამოხმა, თითები დაუწეროდა, დაუწყვიტა, ხოლო გული, რომელიც ქმრის გარდაცვალების შემდეგ ოღანდა მთეუდა მკვრისში, ხშირად შესწყვეტდა ხოლმე ძვრას, მიდუღებოდა.— მიდუღებოდა წუთით, რის მშობნითაც სუნთქვა ეკვროდა და მწვავე ტკივილი სულის მშვიდობას ურღვევდა.

ქვირები ურწმუნდნენ სიმშვიდეს, სიწყნარეს და თან გაოცებით მხრებს იწყებდნენ. ერთმა საუკეთესო ნაცნობმა კი, ვადაკობით ლაპარაკში, ქალის გათხოვება ურჩია. დედა მივბოძა, რომ მისი გული ოღმემ შესდებდა, როგორცაც მოშობილი საათი და საუკუნოდ შესწყვეტს ძვრას. მერე, რა ეშველება სტეფეს?

ერთხელ, ვახანულებზე, სვირნობის დროს დედა და ქალი შემთხვევით შეხვდნენ თავიანთივეს კარლოსს. ახალგაზდა კაცი შალე სახლშიაც იწვთა, სიდაც ვადაბა საუბარი სხვა და სხვა სავენებზე, მომეტებულად-კი სტეფეს ესაუბრებოდა. ყოველ წინადადების შემდეგ ისე საცირებოდა, ისე აღტკებით ჩასტკებოდა თვლებში, რომ, ცოტა არ იყოს, დედას არ ესიაბოვნებოდა, რადგან ჰგონებოდა, რომ ამ გვირად ქვეყა ყმაწვილ ქალთან უღიფხი და წინ-დაუხედავი ურბოდა...

კარლოსი ჯერ იშვიათად დიდობდა იმათას, შემდეგ მოუხშირა; ხშირად ხანგრძლივ იჯდა ხოლმე ფიქრულ სახლში და უფრო ვახვევით ჩასტკებოდა სტეფეს მშენებრი თვლებზე. სტეფე? სტეფე, მუდამ მშვიდი და წყნარი, ახლა უფრო მშვიდი და ჩუმი შეიქმნა. იმის დიდობა მტრედის ფერ თვლებზე ფიქრისა და ზრუნვის ზეწარი ვადაეფარა. ეს თვლები მამის გამოცხადებობდა ხოლმე, როდესაც კარლოსს ჰხედავდა.

მე, უხედეუბება ვახათობარი ქალი!..

ბოლოს კარლოსმა ცოლად გაუღო სათხოვე სტეფეს და დედას-კი ნება-ართე. დედამ შეიწყნარა კარლოსის თხოვნა, რადგან იცოდა, რომ კარლოსს და სტეფეს ერთმანეთი უყვარდათ. ან-კი როგორც ეტყობა უარს, როდესაც იგი ახალგაზდა იყო, ღამეშიც და მდიდარიც დღის უნდა ვახაზებოდა

კიდევ, რადგან იმ დროს, როდესაც ძალი ელვავ, იმისმა ქალმა გამოსუნთხა ისეთი ვატი, რომელსაც უყვარს და რომელიც მაგარეგლობას გაუწყვეს... მაგრამ დედა მინც კმაყოფილი არ იყო.

კარლოსი არა ჰგავდა იმთა, რომელთა შორისაც დედა სცხოვრობდა. ეუბნებოდნენ, რომ კარლოსი მეტად ნიჭიერია, რომ იმას ბრწყინვალე მომავალი, დიდება მოეგოს... და სხვას და სხვას... მაგრამ დედას ესეთი არა სურამდა... წყაობული ჰქონდა კარლოსის რამდენიმე ლექსი, მაგრამ არც ერთი არ მოსწონებოდა... რაღაც უცნაური ლექსები იყო, არა ჩვეულებრივი, ვადასლართული, გაუგებარი, მაღალ ფარდობიანი, ასე გასინჯეთ, ზოგში ლეთის საწინააღმდეგოც იყო... ამას ზღდ ერთობოდა კარლოსის უმჯად ყოფნა, სიამაყე, ამპარტავენობა და მედიდურბობა...

შორად აღტაცებული ლაპარაკობდა თავის თავზე და არასოდეს კრინტსაც არ დასმარავდა ხოლომე იმათზე, ვინც თავიანთ მოვალეობას სინიდასერად ასრულებდნენ... არას იტყვოდა ხოლომე, მავალითად, მოსიყვარულე მშობლებზე, ღირბ, უბედურ და ოპოლ ხალხზე, რომელთაც დედა ძირულ ძვირად ფასებდა. კარლოსს თავისი თავი და ერთი მუკა კრეულენი მიანდა. სხენი, იმის სიტყვით, ბაბო იყო უმეცარი და უღირისი. სტეფა, როგორადაც გამოჩინდის და დიდებულს იმისეს, ყურს უგდებდა და აღტაცებით უსმენდა. მაგრამ დე

...უყვარდეს მინც კარლოსს სტეფა! ჩურჩულვდა აუწყებლის გულმტკიცებულობით... წინად ასე არ ეჭობდა. მაგრამ ბოლოს და ბოლოს კარლოსის ყოფა-ქცევამ თანდათან დააფიქრა. კარლოსმა თან-და-თან იშვიათად დაიწყო იმათთან საიარული; რ-დესაც მოვიდოდა, მაშინაც გონება დაბნეული, მოწყინილი იყო და ჩქარობდა უკან დაბრუნებას. დედას გული ეფუჭებოდა განსაკუთრებით მას შემდეგ, რაც სავასტროლოდ ჩამოვიდა ქერა მომღერალი ქალი...

...ღმერთო, მომაშორე ეა მწვევი ფიქრები! გულ ჩაფუჭული იმეორება...

სტეფაც; მკონი, რაღაცა მიხვდა, რადგან სტროდა. თუმცა დედას უმაღლად ცრემლებს, მაგრამ იმან დედის თვალთ შეამჩნია ყველაფერი. ეს გარემოება აორკეცებდა დედის ტანჯვას, იმის გულის ტკივილს.

ერთი კვირა შესრულდა, რაც კარლოსი იმასთა ავირყოფილა ყოველ წუთს ელოდნენ, პირველში უცვრდათ იმასი საცქიველი, მაგრამ შემდეგ დაწყებდნენ. სტეფა სცდილობდა დედისათვის არაფერი შეეჩინებინა, მაგრამ იგი ყველაფერს ჰხედავდა, ამხნევდა, როგორ იტანჯებოდა, როგორ ეცვალა ფერა, როგორ მიეღულა თავადები.

...ოჰ, სტეფას რომ ასე ძალიან არ უყვარდეს, — დაიწებოთ იმეორება ქერივი, — მე ვაჩვენებდი სერის! — დედას კარლოსი უყვე შეჭიხიდა.

მძღაგამა უმანყო მსხვერპლი ხელთ იგლო.

დაც ხომ შეყვარებული არ იყო: იმას შეეძლო ყოველი სიტყვა, ყოველი მოძრაობა კარლოსისა წესიერად დაეფასებინა...

არ მოსწონდა იგი, არა და არას დედა მინც და მინც იმის ესრედ წოდებულს დიდებსა, ნიქს და სიმდიდრის არ შემსებია. დედას უფროდა ქალის ქმარი ყოფილიყო, წესიერი ეაცი, რომელიც, მართალია, ციდან ვარსკვლავს ვერ მოსწყვეტდა, მაგრამ ყველას აბუჯდ არ აიგდებდა და სხვის წინადათა წინადას არ შეტოვებდა... მაგრამ ვერაფერს ახეიხებდა, რადგან სტეფას კარლოსი უყვარდა.

მეჭირობდა და ვერ გამოერკვია, რა ემართებოდა სტეფას. შორად, როდესაც ჰხედავდა, რა რიგ ბავშვურის გულ-უბრყვილობით ეაღვრისებოდა და ყველზე ეხვეოდა კარლოსს სტეფა, რაღაც ექვემი ეხადებოდა მშობლობის გულში. ჰგანობდა, რომ ძალი იმას აღარ ეკუთვნის, რომ სტეფა მოსტყავ იმ კაცმა, დიდონანა რაღაც უცნაურის ძალით, მიიფერს სათათესაო, როგორადაც პატარა მიტს, ფრთხილს ფართახლითა გულის ფანცქალით; და მეგრ რა მოვიდის, რას შეჰხედება ამ ფანცქალზე ბედს თუ უბედობას, სიტყვებს, თუ ბოროტებას? თანხილ კი არაფერი არ შეუძლიან, მარტოდ-მარტო რჩება: მუხუცხელი, დაგრდომილი, დაუშორებელი!

წუხელის სტეფა გერ გააცოვა, მერე სიტყვ მისცა და ბოლდა დაეჭებინა... ბოღვის დროს ქალმა რამდენჯერმე წილჩრელა აკარდოსო!

დედა იჯდა ქალის სარკველთან სუნთქვა შეკრული და, მიუხედავად ყოველისავე სიშურისა, იმ კაცის მიმართ ზიზიისა, თმერთს სიხვიდა მოსკლითაც; ჰპირდებოდა ყველაფერს პატიებას, ყველაფერის მიტევებას, რადგან დედას იცოდა, რომ სტეფას არ ძალუძს იმისი დაიწყება, სიყვარულის უარყოფა, საზღუდამოდ მიტოვება.

აი, ერთი დღე კიდევ გავიდა, მაგრამ საქმრო არსდა სინადა. სამაგიეროდ საღამოზე წერილი მოვიდა სტეფოს სახელზე... დედას ცუდმა აზრმა გაუბრინა თავში. წერილი ეყინიდან იყო გამოგზავნილი.

სათვდა. თუმცა აღერ იყო, მაგრამ ოთახში მამობნდელთა მოლოურჯო, ზამთრის დღის ცივი წყველიდა გამეფდა ოთახებში და დაბრდოდა ისედაც მგელი აფეჯი... ქერივი თითოდა, ჰლოვდა და კანცლებდა... შემდეგ გამოჯდა მალის საეაჩქელე ფანჯრის მახლობლად, სადაც ოღნავ ნიორლი იდგა თოვლისაგან და ჩამომხმარის თითებთ ტრიალი და უწყო წერის... გული უტემა, როგორადაც შემინებულს

ჩიტს, უკუნეთვლიდა და იტანებოდა. ვერა პედავდა წერილის გახსნას, თუცა კარგად იცოდა, რომ ვიდრე ქალს ვადასცემდა, უსათუოდ თითონ უნდა ვადაეკითხა.

— ნეტა რა წერილი ამ წერილში? — ჩურჩულდებდა და დასცქეროდა ადრისს, რომელიც, როგორც სწავლად იყო წარწერილი, ძირითად აკვირებდა, მუხურობდას ურდევდა ვიწრო ფოსტის ბეჭედი... როგორ, კაბოლისი ვენაში წავიდა გამოუმზიდებლობაზე! როლის, რისთვის და ან რას იწერებს? ეს კითხვები, რომელზეც პასუხი უნდა ამ წერილს მოეცა, ამზინებდა საბარბაო ქვეჩის... უნდოდა წყალი დაღლია, მაგრამ ჰკრინდა, რომ ადგომის ორთხე აიარ შესწევდა... რაღაც უწყვეტი ტკივილი უფლიდა მუხულებში...

— წავიტივითა! — წაიღებდა... ცველაფერი ღვთის ნება... ამბობოდა ვაჭარაგებულ თმინად ძელის ქინძისთავი, ვაჭარა პაექტი და ვახია... მეტად მოკლე წერილი აღმოჩნდა: მხოლოდ რამდენიმე წინადადება იყო შიგ. ხელის კანკალით ასწია მალთა, რაათა ფანჯრის შუქი ზედ დასდგომოდა და დაიწყო კითხვა:

„პაქტიცეულობა სტეფია არა მსურს, უპატრონო კაცად მივანგდი... რა საჭიროა ერთმანეთის მოტყუება?... ძვილია ჩემთვის ამის თქმა, მაგრამ მაინც გეტყვით, რომ ჩვენ ერთმანეთს აღარ ვეუფლებით... რაღვინსამე ხანს ჩვენს თავს თქვენს გვერდით ბედნიერად ვგრძნობდი, რისთვისაც გულითადას მადლობას გწირავთ; მაგრამ დამერწმუნეთ, რომ ჩვენ ერთმანეთს ვერ ვეუფლებით... თქვენ კეთილი და ჩემი ხარია, ძვირად კეთილი ჩემთვის, მე კი მთლიან ცეცხლისაგან შეგედგები. მე მწყურებოდა შვიგი, მოუსვენარი სიცოცხლე, ამასკი თქვენ ვერ მომიანკებთ... მე ხელ-ფეხს ვერ შევიკავებ... ჩვენ ერთად ბედნიერი არ ვიქნებოდით... ნუ, ნუ დადამწყვეტ... შემიწინაა! მაგრამ... მე მომიკეთ სიყვარულის ალი და მოუფიქრებლად, თვალ-ახვეული დავემონე იმას... შევავარი და თვალთახველი აჯურღოლში — მთლიან ჩემი სიცოცხლე, ბედნიერება, უსიხარუბა და ახალ-ვაზობა ვინაცეკავა, შევსწირე უფიქრი სიამოვნება... თუცა ვიცი გულს ვაკლავ, მაგრამ მაინც ვიკრძობ... რომ ასე უნდა მოვიქცე, რადგან თვით ცხოვრება მოძილუნებს და მამოქმედებს თავის სურვილზე...“

ღვინამ ოხვრით დაუბოა წერილი მუხულებზე. თვალზემე ცრემლები ჰქონდა მომდღაი.

კარლოსს უფლებდა აქვს ასე მოიქცეს! მაგრამ დედა ხომ ჰკრინდა, რომ იგი ავაზაკურად, უპატრონოდ და მხეცურად მოიქცა... როგორ, იმას შეგლო დაუკითხავად, ძალით შევიარდნილიყო იმით ჩუხში და წყნარს ოჯახში და შეგებრა ქალის გული? ჰქონდა უფლება გამოეწვია წმინდა სიყვარული, უმანკო ქალის პირველი აღიარება... ჰქონდა უფლება ჩაჰკონებოდა უბიწრო ქალის პაექტს, იმის თვალს, რომელიც ნდობითა და გაკვირებითა შესცქეროდნენ სინათლეს... შეგლო მიეცრა გულზე ბრლიის თითები, ვადასევა ხელი იმ თმაზე, რომელსაც დედა ყოველ დღე ალამაზებდა, სწავიდა, ამ შეგნება?... განა, ჰქონდა უფლება, რომ იმისი ქალი, რომელსაც ფუფუნებითა ზრდიდა, უფრობილდებოდა, როგორც ორთხე თვალის სინათლეს, რომელსაც არ იცოდა, რა იყო დარდი, ვარამი, მწყურებარება, — ასეთი ქალი ჩავეგლო ცეცხლის ალიში და მარტოდ მარტო დავტოვებინა!.

ველა ეს ჩაიდინა იმიტომ, რომ იმისი ქალი აქტივად ჩუხში და ძვირად კეთილი იყო.

მერე ვინ მისცა ამისი უფლება? ცხოვრებამ?

ღვინამ ვერ არაფერი ვაგვო ამ ვაჭარ ცხოვრებაზე, ამ ვაჭარ უფლებებზე.

ზიზღმა აატკა იმისი ჩამქნარი, ჩავარდნილი გული; თვალზემე ცეცხლი იქნათ. ასწია მალთა კანკალით გამამარი ხელები და შეუწებულის ხმით შესახა:

— ღმერთო, ღმერთი იყოს შენი მსახური!... ყოველის მხილავმა ვადასმაროლოს!... — და მოჰყვა ხმა-მალთა ქვირინს... მოულოდნელად იგრინო, რომ სიმწარის მიხუტდად შეეცხო მისულიყო იმ ვაჭარია, ავაჯუ კაცთან, ჩავარდნილი მუხულებში, დავიკონა იმისი ფეხის მტკერი და შეხვეწილია, არ მიეცოვებინა იმისი ქალი, ჰყვარებოდა სტეფა, მხოლოდ ჰყვარებოდა...

მაგრამ გული, მშობლიური გული კვლავ კარლისადმი ზიზღმა შეიპყრა, და თვალ მოხუტული დედა გადაიტყნა სავაძილზე.

რა მოუფა, რა ეშველება სტეფას? როგორს უთხრას, როგორ ჩაავიჯოს, რომ არ ინაღვლოს, არ მოიგონოს ის კაცი, არამედ დაიფიქროს და მოძილუნოს საშუალოდ!.

ყოველივე ცლა ამათა, სტეფას კარლოსს უყვარს... ნეტა რა, რა მოსწონს იმისი?

ღვინამ ეჩვენებოდა, რომ სტეფა ნახვად გეგვა კარლოსს ყელზე და თავ-დაბრილი, ნახვირად მილოულისის თვალებით ტუტებს უშვერს საცოცხლად. მოხუცი შეიკრია ზიზღისაგან... შემდეგ მოჩვენა, რომ სტეფა ისევ პატარა ბავშვია, ეთამაშება, გეგვა კანის კალთებზე და ეკითხება: „ღვინა, მე კავი?“ დახა, სტეფა ყოველთვის კეთილი და მოსიყვარული იყო... იმისი გული არცხად დაუწყვეს... არავის... და ესბოკა?...

რა ეშველება სტეფას?... ათას ვაჭარი სურათი ესატებოდა თვალ წინ... წარმოიდგინა, რომ თვით არის დანიშნული, მოცილის თვის მსყვარებულს და მჭიკობას: რად ივითენებს, რატომ არ მოცილს რასაკვირველია, მოვა და ყველაფერი მოაქსრავდება, მაგრამ გული, გული რაღაც მტკევა და მწყურს!.

უნებრად, ავტომატურად ასწია ხელები, მაგრამ ღონემ უღლავა და ხელები ისევ მუხულებზე დაუშვა... სტეფა! რა მოუფა, რა ეშველება სტეფას!.

ისევ თოვდა, ოთახში კვლავ ზნელოდა. ავეჯი შავს ბურუსში იყო ვახვეული, ხოლო ფანჯრიდან შემოსულ შუქის მეოხებით კედელზე მოსანდა მოკირაო აზრალი მოხუცის დღისა. ვაჭარ რამდენიმე წუთით... სიმუშეში გაისმინდა მხოლოდ ტკაც ტუცი ძველბურუსის სათისა...

ბოლოს ვიღოო კვირა და გამოჩნდა სტეფა.

— დედა! — დაიწყო იმან, — დამევა უნდა ავიწითო... კარლოსს უეჭვოდ დღეს მოვა... —

დედა ხმას არ იღებდა.

— დღეს ის ტანისამოსი ჩავიცვი, რომელიც კარლოსს მოსწონს... ძალიან მიხებდა. ხომ მართალია, დედა?

ამ სიტყვებით მოსახლოვდა მღუწივლ დღეს, დაიჩოკა და თავ-დაბრილი იმის მუხულებზე მიდღუღუნა:

— დედა, მე ისევ მიყვარს კარლოსი... ისე ძვირე... ისე მიყვარს...

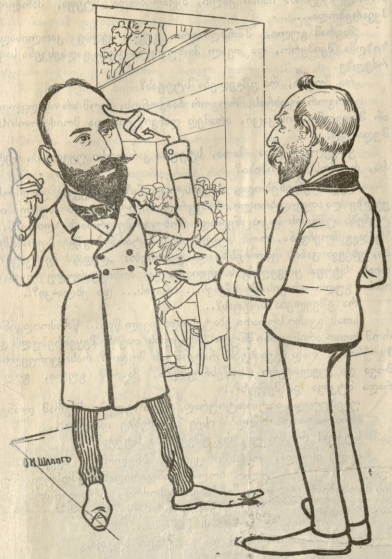

ქეთახსა, სენან, შავი-ქვის მარჯავლას კრებაზე. — აპპოზიციის ლიდერმა თავს უშველა.

იმევე წამს საშინელის კვილით წამოხტა ზეზე...
დღის ხელემა, რომელზედაც სტეფან თავე დასდო. ცი-
ვი და უსიციოლო იყო... პ. ახას-შარვალი.

ბ ფ ი ლ ი ს ი ს ს ა ე ზ ო

მ თ ა ი ს ი — მ ა რ ბ ა ნ ი ს ი ს მ რ მ ვ მ ლ თ ა კ რ ა ბ ა ზ მ

— როგორ მოხდა, რომ წარსულ კრებაზე წერილ მრეწველთა
ინტერესების დამცემი იყავით, ახლა კი მისხელი აგესპორტერებს
ამოუღებელი მხარში.
— ეს უმადლეს ტაქტიკის სადღეღობეზა, თქვენ ვერ გაიგებთ!...

მ თ ა ი ს ი — მ ა რ ბ ა ნ ი ს ი ს მ რ მ ვ მ ლ თ ა კ რ ა ბ ა ზ მ

რამდენი სემეცა გასეკოებელი, მერამ... წანტად იგონება.

ახალი რედაქტორი ასწულის პატარა ბიჭებს, როგორ უნდა
ჭედიან მისი გახუთი.

ქეთასი, სიგნა, როდესაც პ. კალისტრატე კეჭვის ჩასვლამდე შევიდა გრემის დარბაზში.

რედაქტორ-გამომცემელი ალ. ჯაბალაძე.